

Podľa neho dlžil Stibor Benešovi Herníkovi zo Slupna a jeho manželke 600 uhorských zlatých. Listina je národnou kultúrnou pamiatkou a objavuje sa aj v učebniciach dejepisu.

Najstarší písomný v origináli zachovaný dokument v archíve pochádza z roku 1268 a týka sa územia dnešného Maďarska. Najstaršia originálna listina, ktorá sa viaže k regiónu Nitry, je z roku 1290. Vyдалa ju Nitrianska kapitula a hovorí o predaji majetku Agač pri Mojzesove šľachticovi z Janíkoviec, ktoré sú dnes mestskou časťou Nitry.

Štátny archív v Nitre uchováva vyše 500 stredovekých listín, z toho zhruba 350 sa zachovalo v origináloch, ostatné v kópiách. Podstatná časť z nich je na pergamene, najstaršia listina na papieri pochádza z roku 1347.

„Najviac stredovekých listín sa nachádza v archívnom fonde šľachtického rodu Uzovič z Kyneku, kde ich je 248, z toho 240 originálov,“ povedal archivár a historik Peter Keresteš.

Šľachtica udupali koňmi

Archívne dokumenty sa uchovávajú v špeciálnych podmienkach – optimálna musí byť teplota, vlhkosť aj prašnosť. Tieto parametre merajú prístroje. „Stredoveké listiny sú často jedinými svedectvami o minulosti našich predkov v stredoveku, preto je každá informácia v nich mimoriadne vzácna,“ hovorí Keresteš.

Mnohé sú už vplyvom času poškodené, tento rok ich v nitrianskom archíve zreštaurovali 11.

Obsah drvivej väčšiny stredovekých listín má spoločného menovateľa - majetok. Hovorí sa tu o predajoch majetku, dlžobách a o majetkových sporoch, ktoré niekedy končili až na súde.

„Zemepáni si častokrát vybavovali svoje spory cez poddaných a z tohto dôvodu dochádzalo aj k prepadávaniu dedín,“ uviedol Keresteš. Archívne listiny zaznamenávajú napríklad prípad z konca 14. storočia v Mojzírovciach pri Nitre, kde sa miestni zemanovia sporiť o vinice. Zašlo to až tak ďaleko, že manželku jedného zo šľachticov udupali koňmi.

Postrach Babindali

V druhej polovici 16. storočia bol postrachom okolia šľachtic Ondrej Babindali, ktorý sa zdržiaval v Ludaniciach. Odtiaľ podnikal lúpežné nájazdy do okolia. Neštítal sa ani vraždy richtára v jednej z obcí v okolí Topolčian.

V listine z roku 1393 sa spomína Kaplnka svätého Petra v Nitre. „Túto sakrálnu stavbu doposiaľ ešte v Nitre nikto nezaregistroval. Listina hovorí o tom, že kaplnka, ktorá sa neskôr spomína aj ako kostol, stála už v 14. storočí na mieste alebo v blízkosti súčasného františkánskeho Kostola svätého Petra a Pavla, ktorý bol postavený v prvej polovici 17. storočia,“ povedal Keresteš.

NITRA 30. decembra (WEBNOVINY)